

POL-30 Kuvaja Viivi(UM)

08.03.2022

PYYDETÄÄN VAITELIAISUUTTA
Vaiteliaisuuspyyntö, kunnes asiasta
neuvoston päätös. Neuvoston päätös
asiasta tehty 15.3.2022, vaiteliaisuuspyyntö
päättynyt 16.3.2022.

Asia

EU/YUTP/EDUSKUNNALLE TIEDOTTAMINEN/Ukrainan alueellista koskemattomuutta, suvereniteettia ja itsenäisyyttä heikentäviin tai uhkaaviin toimiin liittyvät rajoittavat toimenpiteet; uusien henkilöiden ja yhteisöjen lisääminen listalle

Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta asetettujen rajoittavien toimenpiteiden laajentaminen

Valko-Venäjään kohdistettujen rajoittavien toimenpiteiden muuttaminen

Kokous

U/E/UTP-tunnus

UTP 5/2014 vp, UTP 3/2011 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Venäjä ilmoitti 24.2. sotilasoperaation käynnistämisestä Ukrainassa ja aloitti hyökkäyksen Ukrainaa vastaan. Venäjän toiminta rikkoo YK:n peruskirjaa ja kansainvälistä oikeutta. Venäjän hyökkäys on johtanut Ukrainassa laajamittaiseen humanitaariseen hätätilaan ja pakolaisuuteen. Valko-Venäjän aluetta on käytetty Ukrainaa vastaan kohdistuneeseen hyökkäykseen. Tämä tarkoittaa, että Valko-Venäjä katsotaan osalliseksi hyökkäystekoon.

EU on asettanut pakotteita Krimin laittoman liittämisen ja Itä-Ukrainan konfliktin seurauksena maaliskuusta 2014 lähtien. Pakotteita on jatkettu ja laajennettu asteittain. Pakotteita laajennettiin 23.2.2022 neuvoston päätöksillä, kun Venäjä tunnusti itsenäisiksi Itä-Ukrainan Donetskin ja Luhanskin separatistialueet, jotka eivät ole Ukrainan hallituksen kontrollissa, sekä päätti sotilaiden lähettämisestä alueille. Lisäksi pakotteita laajennettiin 25.2. neuvoston päätöksillä, kun Venäjä aloitti sotilaallisen hyökkäyksen Ukrainaa vastaan. Hyökkäyksen aloittamisen jälkeen pakotteita on laajennettu neuvoston päätöksillä 27.2. ja 1.3. sekä 2.3. Venäjän ja Valko-Venäjän osalta.

Eurooppa-neuvosto kehotti päätelmissään 24.2. laatimaan ja hyväksymään kiireellisesti uuden henkilökohtaisten ja taloudellisten pakotteiden paketin, johon sisältyy myös Valko-Venäjä.

Euroopan ulkosuhdehallinto on Venäjän Ukrainaan käynnistämän sotilaallisen hyökkäyksen seurauksena esittänyt olemassa olevien henkilö- ja sektoripakoteregiimien laajentamista.

Henkilöpakotteisiin ehdotetaan lisättäväksi Venäjän hallitusta tukevien raaka-aine- ja energia-alan, liikenne- ja logistiikka-alan, maatalousalan sekä rahoituslaitosten johtajia, poliittisia päätöksentekijöitä sekä telekommunikaatio-, media- ja informaatio toimijoita. Mukana ovat Venäjän liittoneuvoston jäsenet, jotka tukivat ystävyys-, yhteistyö- ja avunantosopimusten ratifiointia Itä-Ukrainan Donetskin ja Luhanskin separatistialueiden kanssa. Lisäksi listalle ehdotetaan lisättävän Venäjän valtiovarainministeriön hallinnassa oleva kansallinen hyvinvointirahasto.

Sektoripakotteita ehdotetaan laajennettavaksi meriliikennesektorilla asettamalla vientikielto radio- ja navigointiteknologialle ja niihin liittyville palveluille, sekä lisäämällä yksi venäläinen entiteetti pakotelistalle.

Voimassa olevia rahoitussektorille asetettuja pakotteita ehdotetaan muokattavaksi niin, että kryptovaluutat rinnastetaan jo kiellettyyn toimintaan.

Venäjän suosituimmuuskohtelu kaupassa (MFN) on ehdotettu keskeytettäväksi tavara- ja palvelukaupan, palveluiden kaupan ja teollis- ja tekijänoikeussopimuksia koskevien Maailman kauppajärjestön (WTO:n) sopimusten (GATT, GATS, TRIPS) turvallisuuspoikkeuksen perusteella, mikä antaa mahdollisuuden asettaa tarvittaessa myöhemmin esimerkiksi uusia tuontikieltoja tai rajoittaa kauppaa muin keinoin. Asiasta tehdään julistus WTO:ssa.

Aiemmin Venäjään kohdistettuja tiettyjä rahoitusalan pakotteita ehdotetaan nyt koskemaan myös Valko-Venäjää, sisältäen tietyt valkovenäläiset rahoituslaitokset, Venäjän valtio-omisteiset yritykset ja rahoitusvirrat Valko-Venäjältä Euroopan unioniin. Ehdotus sisältää myös eurokäteisen vientikiellon Valko-Venäjälle, tietyin poikkeuksin. Valko-Venäjän keskuspankille ehdotetaan asetettavaksi samat rajoitteet kuin Venäjän keskuspankille on aiemmin asetettu. Lisäksi pankkien välisen tietoverkkojärjestelmä SWIFT:n ulkopuolelle ehdotetaan suljettavaksi aiemmin listattuja valkovenäläisiä pankkeja. Näin myöskään Venäjä ei pääse kiertämään pakotteita Valko-Venäjän kautta.

Voimassa oleviin pakotteisiin tehdään myös pieniä teknisiä täsmennyksiä.

Uudet pakotteet on tarkoitus hyväksyä ja saattaa voimaan mahdollisimman nopealla aikataululla. Pysyvien edustajien komitean (Coreper II) on tarkoitus käsitellä asiaa 8.3.2022, minkä jälkeen neuvoston on määrä päätätä pakotteista.

Suomen kanta

Suomi tuomitsee jyrkästi Venäjän Ukrainassa aloittaman sotilaallisen hyökkäyksen. Venäjän hyökkäys kohdistuu Ukrainaan, mutta myös koko Euroopan turvallisuusjärjestystä vastaan. Venäjän hyökkäys on räikeä kansainvälisen oikeuden loukkaus. Venäjän tulee välittömästi pysäyttää sotatoimet.

Suomi tukee vankasti Ukrainan itsenäisyyttä, suvereniteettia, itsemääräämisoikeutta ja alueellista koskemattomuutta.

Suomi vastaa Venäjän toimiin osana Euroopan unionia.

Suomi pitää perusteltuna, että EU reagoi Venäjän sotilaalliseen hyökkäykseen Ukraina. On perusteltua lisätä henkilöpakotteisiin Venäjän hallitusta tukevien suuryritysten ja rahoituslaitosten johtajia, poliittisia päätöksentekijöitä sekä media- ja informaatiotoimijoita, jotka tukevat Venäjän hallitusta Krimin laittomassa liittämisessä sekä Venäjän sotilaallisessa hyökkäyksessä Ukrainaa vastaan. On perusteltua lisätä pakotelistalle Venäjän valtiota tukeva kansallinen hyvinvointirahasto.

Suomi pitää perusteltuna, että sektorikohtaisia pakotteita laajennetaan ehdotetulla tavalla, jotta Venäjää vastaan asetettujen pakotteiden kierto estyy ja tähän mennessä hyväksytyjen Venäjän vastaisten pakotteiden aukkoja voidaan tukkia.

Suomi tukee ehdotusta keskeyttää Venäjän WTO-sopimusten mukainen suosituimmuuskohtelu kaupassa (MFN) WTO-sopimusten turvallisuuspoikkeuksen perusteella.

Suomi tukee ehdotusta Valko-Venäjän pakoteregiiimin laajentamisesta.

Suomi pitää tärkeänä, että EU:n toimissa lähtökohtana ovat johdonmukaisuus, suhteellisuus ja vahva oikeusperusta. Tähän mennessä EU on toiminut johdonmukaisesti ja lisännyt Venäjään kohdistuvia toimia tilanteen niin vaatiessa. Suomi tukee EU:n toimintatapaa.

Suomi pitää tärkeänä, että EU toimii pakotteissa yhtenäisesti.

Pääasiallinen sisältö

Neuvoston käsiteltäväksi on tuotu ehdotus edellä mainittujen Ukrainan alueellista koskemattomuutta, suvereniteettia ja itsenäisyyttä heikentäviin tai uhkaaviin toimiin liittyvien rajoittavien toimenpiteiden eli ns. henkilöpakoteregiiimin (neuvoston päätös 2014/145/YUTP ja asetus (EU) N:o 269/2014 siten kuin ne ovat myöhemmin muutettuina) kohdistamisesta uusiin henkilöihin ja yhteisöihin. Esitetyt henkilöt ovat Venäjän hallitusta tukevien raaka-aine- ja energia-alan, liikenne- ja logistiikka-alan, maatalousalan sekä rahoituslaitosten johtajia, poliittisia päätöksentekijöitä sekä telekommunikaatio-, media- ja informaatiotoimijoita. Mukana ovat Venäjän liittoneuvoston jäsenet, jotka tukivat ystävyys-, yhteistyö- ja avunantosopimusten ratifiointia Itä-Ukrainan Donetskin ja Luhanskin separatistialueiden kanssa. Lisäksi listalle ehdotetaan lisättävän Venäjän valtiovarainministeriön hallinnassa oleva kansallinen hyvinvointirahasto.

Neuvoston käsiteltäväksi on tuotu ehdotus Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta asetettujen rajoittavien toimenpiteiden (neuvoston päätös (2014/512/YUTP) ja asetus (EU) N:o 833/2014) laajentamisesta. Näitä ns. sektorikohtaisia talouspakotteita ehdotetaan laajennettavaksi meriliikennesektorilla asettamalla vientikielto radio- ja navigointiteknologialle ja näihin liittyville palveluille.

Rahoitussektorilla pakotteita aiotaan laajentaa niin, että kryptovaluutat rinnastetaan jo kiellettyyn toimintaan.

Venäjän-kaupassa komissio on ehdottanut suosituimmuuskohtelua (Most-Favoured Nation, MFN) keskeytettäväksi GATT-sopimuksen artikla XXI:n, GATS-sopimuksen artiklan 14 bis ja TRIPS-sopimuksen artiklan 73 turvallisuuspoikkeusten perusteella, mikä antaa mahdollisuuden asettaa tarvittaessa myöhemmin esimerkiksi uusia tuontikieltoja. Venäjän-kauppaan kohdistuu jo nyt rajoituksia viennissä, ja mikäli ne

haastettaisiin Venäjän toimesta WTO-riitojenratkaisussa EU:n WTO-velvoitteiden vastaisina, EU käyttäisi todennäköisesti toimien perusteena edellä mainittuja artikloja, jotka sallivat poikkeamisen MFN-kohtelusta mm. sodan tai kansainvälisten suhteiden hätätilan yhteydessä. MFN-kohtelun keskeyttämisestä ilmoittamisella luodaan edellytykset sille, että Venäjän tuonnille voidaan tarvittaessa asettaa esimerkiksi lisätulleja tai tuontikieltoja. Valko-Venäjä ei ole WTO-jäsen.

Nykyiset Valko-Venäjä-pakotteet perustuvat neuvoston päätökseen 2012/642/YUTP ja neuvoston asetukseen (EY) N:o 765/2006 myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Aiemmin Venäjään kohdistettuja tiettyjä rahoitusalan pakotteita ehdotetaan nyt koskemaan myös Valko-Venäjää, sisältäen tietyt valkovenäläiset rahoituslaitokset, Venäjän valtio-omisteiset yritykset ja rahoitusvirrat Valko-Venäjältä Euroopan unioniin. Ehdotus sisältää myös eurokäteisen vientikiellon Valko-Venäjälle, tietyin poikkeuksin. Valko-Venäjän keskuspankille ehdotetaan asetettavaksi samat rajoitteet kuin Venäjän keskuspankille on aiemmin asetettu. Lisäksi, pankkien välisen tietoverkkojärjestelmä SWIFT:n ulkopuolelle ehdotetaan suljettavaksi aiemmin listattuja valkovenäläisiä pankkeja. Näin myöskään Venäjä ei pääse kiertämään pakotteita Valko-Venäjän kautta.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

UM/ITÄ-10, Saara Nikkinen, 0295350747
UM/KPO-20, Jukka Nikulainen, 0295 350 485
UM/ITÄ-20, Minna-Mari Mourujärvi, 0295 350 615
UM/OIK-10, Mikael Ruotsi, 0295 350 826

EUTORI-tunnus

EU/2022/0279 , EU/2022/0280, EU/2022/0281, EU/2022/0282, EU/2022/0284,
EU/2022/0290

Liitteet

Viite

Asiasanat
Hoitaa

Tiedoksi
